



© CC David Rosen

Het ei van Columbus voor ontwikkelingssamenwerking?

door Dirk Brems en Tina Tindemans



MO*papers is een serie analyses die uitgegeven wordt door Wereldmediahuis vzw. Elke paper brengt fundamentele informatie over een tendens die de globaliserende wereld bepaalt. **MO***papers worden toegankelijk en diepgaand uitgewerkt.

MO*papers worden niet in gedrukte vorm verspreid. Ze zijn gratis downloadbaar op www.mo.be. Bij het verschijnen van een nieuwe paper wordt een korte aankondiging gestuurd naar iedereen die zijn of haar e-mailadres bezorgt aan mopaper@mo.be (onderwerp: alert)

Dirk Brems heeft 25 jaar ervaring in Afrika. Hij was werkzaam in ngo-projecten en ook als hoofd van de sectie Ontwikkelingssamenwerking in Burundi. Hij is nu adviseur voor ontwikkelingssamenwerking bij de Permanente Vertegenwoordiging van België bij de Europese Unie.

Tina Tindemans werkte zes maanden bij de Permanente Vertegenwoordiging van België bij de EU. Zij verdiepte zich in blending naar aanleiding van de discussies in de werkgroep CODEV die ze opvolgde. De auteurs schrijven deze paper in hun eigen naam. De opinies en ideeën in deze paper zijn op generlei wijze de verwoording van Belgische, noch Europese standpunten of meningen.

Redactieraad **MO***papers: Saartje Boutsen (Vredeseilanden), Lieve De Meyer (eindredactie), Rudy De Meyer (11.11.11), Gie Goris (MO*), Brigitte Herremans (Broederlijk Delen), Nadia Molenaers (IOB Antwerpen), Marieke Poissonnier, (Oxfam-Wereldwinkels), Arne Schollaert (Oxfam-Wereldwinkels), Liesbet Vangeel (FOS-Socsol), Emiel Vervliet.

Informatie: mopaper@mo.be of MO*paper, Vlasfabriekstraat 11, 1060 Brussel
Suggesties: emiel.vervliet@telenet.be

Wereldmediahuis is ook uitgever van het printmagazine MO*, de mondiale nieuwssite www.MO.be, en van de nieuwsbrief eMO* (tweemaal per week). Verder organiseert de vzw MO* lezingen en mondiale cafés.

Overname van de teksten is toegestaan mits toestemming van auteur en uitgever.



Inleiding

» **Blending IN HET ONTWIKKELINGSBELEID: EEN ROL VOOR BELGIË OP EUROPEES NIVEAU?**

De Europese Unie is vastbesloten om de komende jaren in haar ontwikkelingsbeleid een belangrijke plaats toe te kennen aan *blending*. Het begrip *blending* wordt gebruikt voor elke mix van publieke en privémiddelen voor ontwikkelingsprojecten, maar strikt genomen is *blending* de combinatie van een gift en een lening voor de financiering van een project. Het giftelement bestaat uit het schenken van publiek ontwikkelingsgeld (*Official Development Aid* of ODA) via een overheid of een multilaterale organisatie zoals de Europese Unie of de Wereldbank. De lening wordt verstrekt door een financiële instelling, in de praktijk meestal een ontwikkelingsbank die met publiek geld concessionele leningen verstrekt, maar het kan ook een privébank zijn.

Het doel van *blending* is om op basis van de ontwikkelingshulp investeringen te katalyseren die zonder de gift niet zouden gebeuren. De redenering hierbij is dat het (financiële) risico voor investeringen in ontwikkelingslanden vaak zo hoog wordt ingeschat dat privé-investeringen of -leningen niet haalbaar zijn door te hoge interestvoeten of een gebrek aan veiligheid, waardoor er helemaal niet of toch veel te weinig wordt geïnvesteerd. Het giftelement en de lening moeten in de ‘geblende’ financiering het project of de onderneming aantrekkelijk genoeg maken voor (privé-)investeerders en dat moet dan opnieuw een multiplicatoreffect opleveren. Het mechanisme verloopt dus in drie stappen: (1) een subsidie creëert de voorwaarden voor (2) een publieke lening die dan op haar beurt (3) het saldo in privé-investeringen zou aantrekken. Door middel van de gift wordt dus additionaliteit – of een hefboom voor investeringen – gecreëerd die er anders niet zou zijn.

De *blending* van giften en leningen kan verschillende vormen aannemen¹: een directe investering, een rentevoetsubsidie, technische bijstand, risicokapitaal of garanties. Doordat verschillende investeerders, overheden, ontwikkelingsbanken, privébanken en multilaterale organisaties geld bij elkaar brengen, is het mogelijk om grotere projecten te financieren. *Blending* lijkt wel het ei van Columbus voor de financiering

van projecten, omdat er op verschillende niveaus win-winsituaties kunnen gecreëerd worden. Winst voor de ontvangende landen en hun bevolking doordat grotere projecten kunnen worden uitgevoerd, winst voor de donorlanden omdat er zo meer kan gebeuren met minder geld en winst voor de privésector die hierdoor nieuwe markten kan aanboren met minder risico. Maar natuurlijk is hierin een zeker evenwicht nodig en moet iedereen de best mogelijke deal kunnen doen zonder dat een van de partijen benadeeld wordt.

In deze paper gaan we na hoe de EU daar in de praktijk mee omgaat en lijsten we een aantal vragen op die kunnen bijdragen tot het behoud van dat evenwicht. We geven een overzicht van de betrokkenheid van de grootste spelers op dit terrein: de ontwikkelingsbanken van de Europese Unie – de Europese Investeringsbank² en de Europese Bank voor Wederopbouw en Ontwikkeling³ – en financiële instellingen van Frankrijk en Duitsland, respectievelijk het *Agence Française de Développement* (AFD) en de *Kreditanstalt für Wiederaufbau* (KfW). We wijzen op de risico’s van en de kritieken op deze verweving van publieke en privébelangen. Gaat het hier wel om additionele middelen voor ontwikkeling en wat zijn de nationale belangen? We eindigen met de vraag of er ook plaats is voor België aan deze rijk gevulde tafel.

DE HISTORIEK VAN BLENDING IN DE EU

Op Europees niveau dook *blending* in 2007 op in het ontwikkelingsbeleid met de oprichting van het *African Infrastructure Trust Fund* (AITF), dat infrastructuurprojecten in Afrika financiert door middel van *blending*. Deze grote investeringen gebeuren in het kader van de intergouvernementele samenwerking met partnerlanden, waarbij de EU een deel als gift inbrengt en een deel als concessionele lening van multilaterale of bilaterale ontwikkelingsbanken komt. Typische sectoren voor deze eerste *blending*projecten waren energie (39%), transport en wegenbouw (22%) en water en sanitaire voorzieningen (19%)⁴.

Al snel volgde een reeks regionale *blending*faciliteiten⁵, één voor elke regio van de Europese externe samenwerking⁶. Deze



faciliteiten krijgen een budget toegekend uit geografische en thematische ontwikkelingsinstrumenten⁷. Het Europees ontwikkelingsbudget bestaat uit bijdragen van alle lidstaten. Het deel van blending dat beheerd wordt door de EU, bestaat uit giften uit het ontwikkelingsbudget en wordt toegekend aan projecten die voldoen aan de vooropgestelde voorwaarden. Tussen 2007 en 2013 kregen de blendingfaciliteiten circa 2 miljard euro aan Europees ontwikkelingsgeld toegekend, waarmee een tweehonderdtal projecten werden gesubsidieerd⁸. Ondertussen hebben de *Agenda for Change*⁹, het beleid op het gebied van *Private Sector Development*¹⁰ en *Financing for Sustainable Development*¹¹ blending opgenomen als integraal deel van de financiering voor ontwikkeling. Naar de letter is blending niet langer beperkt tot publieke infrastructuurprojecten, maar kunnen er ook in de privé- en in de sociale sector projectvoorstellen worden ontwikkeld. Het is nog niet helemaal duidelijk op welke manier de Europese Commissie projecten in deze sectoren zal aanpakken, maar ze heeft het alleszins herhaaldelijk aangekondigd als een nieuwe prioriteit.

EVALUATIE EN RAPPORTERING - BELEID OP BASIS VAN GEÏNFORMEERDE BESLISSINGEN OF NATTEVINGERWERK?

Het is moeilijk om een algemeen overzicht te krijgen van alle activiteiten die via de verschillende blendingfaciliteiten worden gefinancierd. Tot op heden is er geen website beschikbaar die een overzicht biedt van de realisaties met de verschillende

blendingfaciliteiten, hoewel dit al enkele jaren gepland staat¹². Er bestaan wel evaluatierapporten van de meeste blendingfaciliteiten, maar er is geen algemene evaluatie van blending als modaliteit voor ontwikkelingssamenwerking. Naar verluidt is het nog te vroeg voor een grondige evaluatie, omdat er op dit moment nog te weinig blendingprojecten volledig zijn afgerond. Het argument bij de Europese Commissie luidt dat de resultaten van projecten ook niet onderling vergelijkbaar zijn en dat het dus weinig zin heeft om een evaluatierapport op te stellen. Wel zouden er sectorspecifieke analyses van blendingprojecten bestaan, maar ook hiervan is er geen overzicht. Met wat puzzelwerk zou het mogelijk zijn om een overzicht per regio op te stellen aan de hand van de jaarlijkse rapporten van de zeven faciliteiten, maar daarvan zijn er voor 2014 nog maar drie beschikbaar¹³. Het lijkt er dus op dat de beslissing om nog sterker in te zetten op blending voor de financiering van de Agenda voor duurzame ontwikkeling 2030 en binnen het nieuwe Europese financiële kader 2014-2020 niet is genomen op basis van concrete evaluaties.

Wij proberen hier antwoorden te vinden op enkele vragen die niet zouden misstaan in een dergelijke evaluatie, al beweren we niet dat we sluitende antwoorden hebben. Wat is de uiteindelijke bijdrage van de privésector? Hoe zit het met de stelling dat het om nieuwe middelen zou gaan (additionaliteit)? Wie zijn de belangrijkste spelers, waarom en wat zijn hun belangen? Hoe worden de middelen voor blending beheerd? Tot slot richten we de schijnwerpers op België.

BELANGRIJKSTE SECTOREN VOOR BLENDING

Uit een gesprek met Celine Maertens van de Europese Commissie¹⁴: *Blending zal zich vooral richten op de sectoren landbouw en energie, ook omdat veel lidstaten deze sectoren hebben aangeduid als belangrijk voor de Europese ontwikkelingssamenwerking. In de energiesector is er al enige ervaring met blending en lijkt er op termijn potentieel te zijn voor privé-investeerders. Het kan bijvoorbeeld gaan om ondersteuning bij het lucratief maken van infrastructuurprojecten of bij de cofinanciering van publieke en privé-investeringen. Hiermee wil de EU ook bijdragen aan privé-investeringen. Het blijft wel onduidelijk hoe de juiste hoogte van de giftbijdrage die nodig is om de investering los te weken, zal worden afgewogen. Zogenaamde marktverstoring is een van de grote risico's die verbonden zijn aan blending en dan komt het spook van de witte olifanten en gebonden hulp al snel om de hoek kijken.*

In de landbouw is er tot nu toe weinig ervaring met blending, enkel via het LAIF in Latijns-Amerika. Het idee bestaat erin om boeren te helpen bij het uitbouwen van hun onderneming, waarbij ook het kapitaal van de boeren zelf kan worden aangewend. De mix van financieringsbronnen kan dus volgens de Commissie sterk verschillen van sector tot sector.



BLENDING IN DE EUROPESE ONTWIKKELINGSSAMENWERKING – KATALYSATOR ZONDER PRIVÉ-INVESTERING?

Hoe draagt de privésector bij aan het katalysatoreffect? Hierboven stelden we al dat blending in se een mengeling is van giften en leningen en de Europese Commissie verdedigt het mechanisme met het argument dat het op die manier mogelijk is om in ontwikkelingslanden privéinvesteringen aan te trekken die anders niet zouden gebeuren. Dat wordt ook zo voorgesteld in de brochure die de EU opstelde naar aanleiding van de Conferentie over de Financiering van de Ontwikkeling van juli 2015 in Addis Abeba. Daarin staat dat de EU van plan is om “acht miljard euro te investeren, die meer dan veertig miljard euro investeringen van publieke ontwikkelingsbanken met zich mee zal brengen en uiteindelijk tegen 2020 meer dan honderd miljard euro zal mobiliseren, in partnerschap met de privésector”¹⁵.

Het vernoemde bedrag van honderd miljard euro slaat op de totale kosten van de projecten, inclusief de inbreng van de partnerlanden en alle investeringen van ontwikkelingsbanken en privépartners waarvoor de gift van de EU als hefboom moet dienen. Maar het aandeel van de privésector is helemaal niet duidelijk. De manier van voorstellen is op zijn minst verwarrend te noemen¹⁶, want op het eerste gezicht lijkt het alsof de privé-investeringen het verschil bijpassen tussen de totale kosten van de investering en de subsidies en publieke leningen en dus ongeveer 50% van de totale investering uitmaken.

Maar dit evenwicht tussen publieke en private inbreng blijkt alleszins niet uit de ervaringen uit het verleden. In de periode 2007-2013 kwam minder dan 10% van ‘geblende’ projecten voor een totale waarde van 40 miljard euro aan investeringen van een privé-investeerder¹⁷. Er is geen reden waarom dit sindsdien spectaculair zou zijn gestegen. Toch blijft de EU volhouden dat blending een katalysator is voor investeringen van en samenwerking met de privésector.

Natuurlijk kan aangevoerd worden dat er wel een multiplicatoreffect is – indien de cijfers van 2007-2013 kloppen. Twee miljard leningen van ontwikkelingsbanken hebben uiteindelijk 22 miljard investeringen uitgelokt – een hefboomfactor 11. Voor de toekomst wordt dit hefboomeffect maar op 5 geraamd, van 8 naar 40 miljard euro. Het totale bedrag van 100 miljard

euro zou dus wel eens kunnen kloppen, maar het is niet duidelijk of dit om een verschuiving van publieke middelen zal gaan of om het werkelijk mobiliseren van bijkomend privé-geld.

De Europese Commissie legt uit dat de schatting van het toekomstige hefboomeffect van de subsidies gebaseerd is op de analyse van interventies in prioritaire sectoren in de regionale en nationale programma’s van het Europees ontwikkelingsbeleid. De Commissie weet ongeveer welk aandeel in de programma’s in de verschillende prioritaire sectoren als bijvoorbeeld energie, transport en landbouw in Latijns-Amerika in aanmerking zullen komen voor ‘geblende’ financiering.

Omdat de toekomst slechts bij benadering kan worden ingeschat, stelt de Commissie bovendien dat voor het aangekondigde hefboomeffect van 100 miljard euro wordt uitgegaan van een conservatieve schatting, vooral omdat er voor de minst ontwikkelde landen en fragiele staten, voornamelijk in Afrika, geen betrouwbare schattingen mogelijk zijn.

De privésector heeft wel al ervaring met blending, voornamelijk via het *Neighbourhood Investment Fund*, maar dat is gericht op de financiering voor kmo’s, waarbij technische bijstand en garanties aan lokale banken worden gesubsidieerd, zodat zij leningen kunnen toestaan. Daarnaast zijn er ook fondsen voor microfinanciering van privé-ondernemingen via directe of intermediaire kanalen.

Hierbij moeten we nog opmerken dat er opnieuw verwarring ontstaat over de doelstellingen van het instrument. Enerzijds zal het worden ingezet om externe privé-investeerders aan te trekken voor investeringen die ze anders te risicovol vinden en waarvoor dus publiek geld gebruikt wordt om de risico’s (gedeeltelijk) in te dekken. Anderzijds wordt er ook allusie gemaakt op programma’s om de lokale privésector te versterken.

We vinden dit ook terug in een evaluatie van de Duitse samenwerking, waarin we lezen dat de financiële samenwerking goed is voor meer dan 30% van de Duitse publieke ontwikkelingshulp¹⁸. Daaruit blijkt ook dat de concessionele leningen voornamelijk worden gefinancierd met publieke middelen en dat de normale, minder risicovolle leningen worden gefinancierd met geld opgehaald op de privé-geldmarkt. Wat het hefboomeffect betreft, kan hier nog vermeld worden dat er de laat-



ste jaren sinds de invoering van een staatsgarantie meer geld wordt aangetrokken uit de privésector.

De impact van subsidies, die potentieel zeer grote investeringen kunnen losweken, op de marktwerking in ontwikkelingslanden is onduidelijk. Bovendien lijken sommige ontwikke-

lingsbanken, zoals het Franse AFD, zelfs helemaal niet gericht te zijn op samenwerking met de privésector, net omdat het potentieel marktversturende effect van subsidies zeer moeilijk in te schatten is, in het bijzonder op plaatsen waar bijvoorbeeld nog geen energiemarkt aanwezig is.

ODA-STATISTIEKEN

Het toevoegen van een giftelement heeft ook grote (boekhoudkundige) ODA-effecten.

Het is voor een donorland politiek belangrijk om het bedrag dat het besteedt aan ontwikkelingshulp of ODA zo groot mogelijk te laten lijken. Niet alleen omdat het land zo kan voldoen aan de internationale overeenkomst om 0,7% van het BNP aan ODA te besteden, maar omdat dit (moreel) ook het soortelijk gewicht binnen de donorgemeenschap verhoogt. Wanneer het concessionele deel van een lening voldoende groot is, wordt het hele project (gift + lening) volledig als ODA berekend. Op dit moment moet een project volgens de OESO-regels 25% giftelement bevatten (op basis van een discountfactor van 10% per jaar, wat door de lage intrestvoeten al lang niet meer de inspanning van donoren reflecteert). Vanaf 2018 veranderen de OESO-regels evenwel en zal enkel het giftelement van de lening nog als ODA aangerekend kunnen worden. Wanneer bijvoorbeeld de Franse of de Duitse staat tot nu toe een deel ODA bijlegde bij een staatslening (en de garantie op zich nam) werd dit volledig verrekend als Franse of Duitse ODA.

Het voordeel van de groeiende pot aan blindingmiddelen op het niveau van de EU is dat een deel van de gift nu verschoven wordt naar het EU-budget en de facto een deel van de Franse en Duitse ODA gegenereerd wordt door de bijdragen van de 28 EU lidstaten (omdat hun bijdragen aan het EU-ontwikkelingsbudget er als gift voor zorgen dat de lening van AFD of KfW volledig als ODA kan worden ingebracht). Door de veranderende regels vanaf 2018 zouden de Franse en de Duitse ODA volgens een voorlopige schatting met elk bijna 600 miljoen euro per jaar, of 4 à 5% verminderen. Zij zijn samen met de Europese instellingen (-11.8% of 1,9 miljard euro) de grootste verliezers bij deze nieuwe berekeningsmethode¹⁹.

DE ADDITIONALITEIT - MEER VOOR WIE EN VAN WIE?

Het katalysatoreffect moet zeer zorgvuldig worden onderzocht en dat is niet eenvoudig bij gebrek aan gepubliceerde evaluatierapporten. De hamvraag is nog altijd welk criterium we moeten hanteren om te bepalen hoe groot het giftelement moet zijn dat de bijkomende financiering faciliteert. Hier bestaan geen duidelijke richtlijnen over, noch bewijs op basis van onderzoek.

De Europese Rekenkamer schreef een kritisch rapport over de blindingfaciliteiten²⁰ voor de periode 2007-2013. Zij omschrijft blinding als “het combineren van subsidies uit de regionale investeringsfaciliteiten met leningen van financiële instellingen”, voornamelijk EIB (45%), EBRD (19%), AFD (18%) en KfW (15%). Het rapport uit zware kritiek op de opper-

vlaakige analyse van de Europese Commissie voor het toekennen van financiering aan projecten en bovendien is “de noodzaak van een sub-subsidie voor het afsluiten van een leningovereenkomst slechts in de helft van de onderzochte projecten aangetoond”. Het rapport lijst ook een aantal redenen op waarom een subsidie nodig zou kunnen zijn. Dat kan onder andere het geval zijn om te voldoen aan de eisen van het IMF die het land sowieso moet naleven om leningen te kunnen afsluiten, om studies uit te voeren of voor technische bijstand.

De Werkgroep Ontwikkelingsvraagstukken van de Europese Raad heeft dit auditrapport uitvoerig besproken. Toen een aantal landen, waaronder België, meer aandacht vroegen voor sterkere procedures, een betere controle en vooral aandacht voor de ontwikkelingsrelevantie van de interventies, het verzekeren



van de additionaliteit van de financiering en toezicht op een eventuele marktversturende werking, kwam er sterke tegenwind van de landen die actief zijn op het gebied van blendingfinanciering, met name Duitsland en Frankrijk. Het is niet duidelijk voor welk soort projecten de subsidies de noodzakelijke voorwaarden creëren om ze uit te voeren en in welke gevallen de subsidies gewoon aantrekkelijker voorwaarden scheppen dan de markt toelaat. Aangezien het over grote bedragen gaat, is bezorgdheid over marktversturende gevolgen van subsidies voor miljardenleningen in landen en sectoren waar anders (te) weinig investeringen plaatsvinden, niet uit de lucht gegrepen. Om dit na te gaan, kan bijvoorbeeld worden gekeken of de projecten ingediend door KfW en AfD in hoofdzaak worden uitge-

voerd door ondernemingen afkomstig uit of in nauw partnerschap met Duitsland en Frankrijk. Dan bestaat immers het risico op gebonden hulp en witte olifanten, waarbij het eigen economisch belang vooropstaat in plaats van de belangen van de beoogde begunstigen. Volgens een Oostenrijkse studie van maart 2014 werd 60% van de internationale aanbestedingen voor projecten die werden uitgeschreven in het kader van de Duitse financiële samenwerking, toegekend aan Duitse bedrijven, door het uitschrijven van documenten die specifiek gericht zijn op één leverancier of door bevoordeelde informatiedeling, ... Daarbij werd ook de cruciale rol van voornamelijk Duitse projectmedewerkers aangehaald²¹.

IS BLENDING EIGENLIJK WEL ZO NIEUW?

Op zich is er niets nieuws onder de zon, zo blijkt. De Europese Investeringsbank (EIB) investeert heel vaak in projecten met een combinatie van giften en leningen – ook wel gesubsidieerde schuld²² genoemd. De EIB biedt al langer een reeks van financiële producten aan die samen met een lening worden ingezet²³.

Ook buiten de EU levert de *International Finance Corporation* (IFC), de arm van de Wereldbank voor de privésector, al sinds 1996 'geblende' financiering²⁴. In totaal had de IFC in 2012 al voor ongeveer 407 miljoen dollar aan concessionele leningen, die een giftelement (kunnen) bevatten, goedgekeurd, met 4 miljard dollar bijkomende investeringen²⁵.

HET OLIGOPOLIE VAN VIER EUROPESE ONTWIKKELINGSBANKEN

Eenzijds komt het giftelement bij blending op het niveau van de EU uit het Europees budget voor ontwikkelingssamenwerking of uit het Europees Ontwikkelingsfonds en is het bijgevolg een deel van de ODA van de EU. Anderzijds worden de leningen verstrekt door publieke ontwikkelingsbanken, waaronder multilaterale ontwikkelingsbanken als de Europese Investeringsbank EIB en de Europese Bank voor Wederopbouw en Ontwikkeling EBRD en nationale ontwikkelingsbanken zoals het Franse *Agence française du Développement* (AFD) en de Duitse *Kreditanstalt für Wiederaufbau* (KfW). Sinds kort heeft ook Spanje zo'n publieke financiële instelling: de *Agencia Española de Cooperación Internacional para el Desarrollo* (AECID). Tijdens de conferentie over de Financiering van de Ontwikkeling in Addis Abeba in juli 2015 kondigde Italië aan

dat het de *Cassa Depositi e Prestiti*²⁶ (CDP) zou hervormen om ook leningen te kunnen uitgeven bovenop het Europese donorgeld. Binnenkort zullen dus vier lidstaten actief deelnemen aan de blendingprojecten, terwijl dat er voorheen en sinds 2007 eigenlijk maar twee waren.

De lidstaten zijn dus maar beperkt betrokken bij blending en blending lijkt enkel te gebeuren door grote lidstaten. Komt dit enkel doordat de voorafgaande noodzakelijke screenings (zoals het *six pillar assessment*, een soort audit van alle procedures die de Europese Commissie moeten toelaten om geld toe te vertrouwen aan de organisatie) duur en langdurig zijn voor een kleine organisatie (zoals BIO, zie verder). Of spelen ook andere redenen een rol? Zouden meer organisaties kunnen betrokken worden als er specifiek rekening zou worden gehouden met hun eigenheid?

Er hebben zich dus de laatste tijd nieuwe spelers geprofileerd



op het blendingsterrein, maar het is lang niet duidelijk of die instellingen allemaal hetzelfde doel voor ogen hebben. Zo vermelden de statuten van de Italiaanse CDP dat het eerste doel erin bestaat om de activiteiten van Italiaanse bedrijven in ontwikkelingslanden te ondersteunen. De vraag is of dit altijd overeenstemt met het doel van duurzame ontwikkeling. Het is niet verwonderlijk dat er ook bij de toekenning van contracten door de andere grote spelers een relatief overwicht is van nationale bedrijven die de contracten binnenhalen. Omdat zij nu eenmaal beter toegang hebben tot de documentatie, tot de administratie, enzovoort. Maar dit kan niet het expliciete doel zijn en in een eengemaakte markt stemt dit toch wel tot nadenken. Hoewel sommigen beweren dat het er niet toe doet hoe groot een ontwikkelingsbank is en dat het dus enkel een politieke keuze is of een land al dan niet een ontwikkelingsbank wil oprichten, lijkt het toch vreemd dat enkel Frankrijk en Duitsland (en sinds kort dus ook Spanje en Italië) dit daadwerkelijk hebben gedaan.

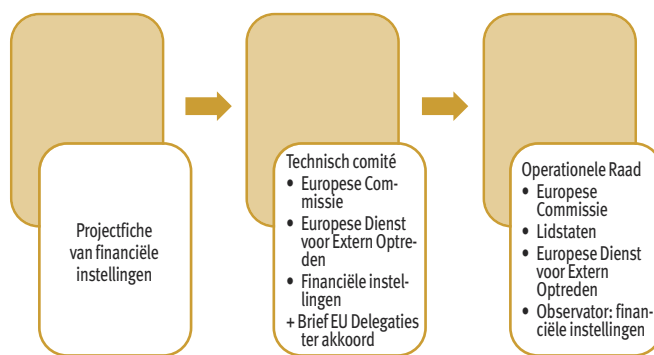
Ten eerste bestaat het doel van blending er van bij het begin in om projecten te financieren die te groot zijn of een te groot risico inhouden voor één enkele financierder. Per definitie gaat het dus om zeer grote – lees zeer dure – projecten. Als we er even een becijferd voorbeeld bijhalen: het project voor de derde fase van de metrolijn in Caïro brengt kosten van meer dan 2 miljard euro met zich mee²⁷ – dat is meer dan het jaarbudget van de Belgische ontwikkelingssamenwerking. Om te kunnen investeren in projecten van zulke omvang is het als ontwikkelingsinstelling noodzakelijk om het risico van de investering te dekken. Publieke ontwikkelingsbanken worden gewoonlijk gedekt door de staatskas. Het Belgische Investeringsfonds voor Ontwikkelingslanden BIO²⁸ is hiervoor (nog) te klein en kan dit zeker (nog) niet aan en de Belgische Technische Coöperatie (BTC)²⁹ krijgt van België jaarlijks maar 10% van het hogergenoemde bedrag voor nieuwe projecten. Op zich zijn leningen een instrument dat elke staat gebruikt in de (ontwikkelings)relaties met derde landen. Maar grote landen gebruiken dit instrument veel vaker. Voor 2012 gaf België een totaal pakket aan leningen van 39 miljoen euro op voor opname in de ODA-statistieken. Duitsland besteedde 3,297 miljard euro en Frankrijk zelfs 9,389 miljard euro³⁰. Het is dus logisch dat

zij op dit gebied ervaring te koop hebben en hierdoor ook een groot comparatief voordeel genieten.

Conclusie: *size does matter*. Maar wat dan met de 24 overige lidstaten die bijdragen aan het Europees ontwikkelingsbudget, maar niet deelnemen in het blendingverhaal dat ze wel mee financieren? Waarom sponsoren 28 landen de projecten van ontwikkelingsbanken uit twee tot vier landen en de EU, die op die manier zelfs hun eigen bijdrage dubbel en dik recupereren?

VRIJE HAND VOOR BEPERKT AANTAL SPELERS EN LIPPEDIENST AAN HET PRINCIPE VAN *ownership*

Het beheer van de investeringsfaciliteiten van de EU is sterk geëvolueerd, mede door de opmerkingen van de Europese Rekenkamer. Hoewel de betrokkenheid van de instellingen die de leningen ontvangen in de beslissingsprocedure nog relatief groot blijft, is er formeel wel een grotere scheiding ingesteld. De structuur lijkt technisch heel ingewikkeld, maar eigenlijk blijft ze enkel complex door het gebrek aan transparantie en geharmoniseerde regelgeving.



Het initiatief ligt bij de financiële instellingen die een project indienen. Dat waren de facto, zoals hierboven aangegeven, de twee publieke ontwikkelingsbanken van Duitsland en Frankrijk (KfW en AFD) die samen met hun uitvoeringpartners blendingprojecten konden verwezenlijken. Daarnaast zijn er natuurlijk ook de twee Europese ontwikkelingsbanken EIB en EBRD, die naast Europese projecten ook een klein deel van hun investeringen extern besteden. De regionale investeringsfaciliteiten³¹ kunnen enkel subsidies toekennen aan projecten ingediend door erkende financiële instellingen. Het gevolg is

dat deze vier tot nu toe de enige (grote) actieve spelers zijn in het blendingverhaal.

Het komt er dus op neer dat de Europese, Franse en Duitse ontwikkelingsbanken de projectdocumenten voorbereiden, samen met hun uitvoeringpartners op het terrein. Die documenten worden dan geanalyseerd en gevalideerd door de interne procedures van de respectieve bank. Indien een subsidie of gift noodzakelijk wordt geacht om een lening te kunnen verschaffen, wordt een dossier opgesteld en voorgelegd aan de regionale investeringsfaciliteit.

Het technisch comité, waarin de ontwikkelingsbanken vertegenwoordigd zijn en hun project dus kunnen verdedigen, geeft advies over het voorgestelde project, voordat de operationele raad een beslissing neemt. Vooraleer een project wordt voorgesteld aan de operationele raad, wordt het ook voor advies voorgelegd aan de EU-delegaties, aan de Europese Commissie en aan de Europese Dienst voor Extern Optreden (EDEO) en wordt de opinie gevraagd van de betrokken partnerlanden.

Uit de praktijk blijkt de betrokkenheid van de partnerlanden gering – meestal komen ze gewoon niet opdagen op de vergaderingen. Hoewel *ownership* als zeer belangrijk wordt beschouwd voor een effectieve ontwikkelingssamenwerking, is er bij het toekennen van 'geblende' financiering aan grote infrastructuurprojecten een groot gebrek aan eigenaarschap. Het proces verloopt dikwijls buiten de partnerlanden om en veel hangt dus af van de neutraliteit van de behandelende ambtenaren, namelijk of die al dan niet nog hun nationale pet dragen bij het opstellen van documenten en adviezen binnen de Commissie, EDEO en de delegaties. Het spreekt vanzelf dat de financiële instellingen KfW en AFD er objectief belang bij hebben om hun eigen en elkaars voorstellen te steunen in het technisch comité en elkaar het leven niet zuur te maken. De laatste jaren zijn de inspanningen in het *European Platform for Blending in External Cooperation* EUBEC³² dan ook gericht op het objectiveren van de beslissingsprocedures.

In de operationele raad beslist de Commissie samen met de lidstaten welke projecten in aanmerking komen voor EU-financiering en zijn de financiële instellingen enkel als waarnemer aanwezig. Lidstaten steunen uiteraard het project dat hun ontwikkelingsbank voorstelt, al is het maar omdat het

intern al is goedgekeurd. De meeste lidstaten zonder ontwikkelingsbank zijn niet geïnteresseerd in deze faciliteiten en door hun afwezigheid is meestal een schriftelijke beslissingsprocedure nodig omdat het beslissingsquorum niet wordt bereikt. Om een beslissing tegen te houden, moet dan een blokkeringsminderheid worden gevonden en net door het gebrek aan belangstelling en betrokkenheid van veel lidstaten, wordt deze niet gevonden en worden de voorgestelde projecten goedgekeurd. Formeel verloopt alles volgens de regels en dit wordt ook zo erkend door de Europese Rekenkamer. Maar de Rekenkamer heeft er wel problemen mee dat het giftelement niet altijd verantwoord lijkt en dat projecten mogelijk ook zonder giften zouden gefinancierd worden. Bovendien bestaat het risico dat investeerders het project (en zelfs andere projecten) niet meer willen overwegen omdat ze niet tegen gesubsidieerde projecten op kunnen (*crowding-out*).

Er zijn twee grote problemen met het beslissingsproces. Ten eerste klopt het niet dat ontwikkelingsbanken, gesteund door hun respectieve lidstaten, projecten kunnen voorstellen en laten goedkeuren om ze vervolgens uit te voeren binnen een beslissingsstructuur waar telkens dezelfde belangen verdedigd worden door actoren die nauw met elkaar verbonden zijn. Vooral omdat er tot nu toe maar twee lidstaten actief waren, lijkt dit op een exclusief clubje van financiële instellingen die voor zichzelf een interessant subsidiesysteem hebben opgezet, in samenwerking met de Europese Commissie en met de steun van de Europese ontwikkelingsbanken. Hoewel a priori niet moet getwijfeld worden aan de ontwikkelingsdoelstellingen van deze instellingen en hoewel de projecten door de Europese rekenkamer als ontwikkelingsrelevant beoordeeld werden, roept de beheerstructuur toch grote vragen op. Waarom is er niet meer transparantie en minder verdediging van de eigen belangen in de beheerstructuur van de blendingfaciliteiten?

Ten tweede dragen alle lidstaten bij aan het EU-ontwikkelingsbudget, maar zijn er slechts twee die actief gebruik maken van het budget waar ze aan bijdragen om interessante voorwaarden te creëren voor leningen, en dus ook voor hun bilaterale samenwerking. Zien anderen hier een opportuniteit voor de toekomst of had niemand het zien aankomen?



WAAROM KLEINE LIDSTATEN IN DE PRAKTIJK NIET KUNNEN MEESPELEN

De ontwikkelingssamenwerking op Europees niveau bestaat uit het uittekenen van het beleid en het toekennen van middelen. De uitvoering op het terrein gebeurt door externe partners en organisaties die in aanmerking komen om te werken met Europees ontwikkelingsgeld. De EU voert zelf nooit een project uit in een ontwikkelingsland. De belangrijkste uitvoeringspartners van de EU zijn uiteraard de uitvoeringsagentschappen van de lidstaten, maar ook de Verenigde Naties, andere multilaterale en internationale organisaties en ngo's.

Het Belgisch Ontwikkelingsagentschap BTC is een nationaal uitvoeringsagentschap. Dat wil zeggen dat BTC betrokken is bij de implementering van het ontwikkelingsbeleid, door het uitvoeren van projecten en programma's. Volgens het beheercontract tussen BTC en de Belgische staat kan BTC ook activiteiten uitvoeren voor derden, zoals de EU. Daarnaast is er ook BIO Invest, de instelling die investeert in initiatieven van de privésector in ontwikkelingslanden. Het beheercontract van BIO staat eveneens toe dat BIO zou deelnemen aan blending. Er is wel een bescheiden aantal voorbeelden van blendingprojecten die zijn uitgevoerd door BTC. Zo is er de steun aan het *Programme national d'assainissement* (PNA) in Marokko met een mengeling van giften en leningen, waarvoor België 23 miljoen euro en de EU 10 miljoen euro als giften gaven, aangevuld met leningen uitgegeven door AFD, KfW en EIB voor een totaal bedrag van 78 miljoen euro. Maar de echte ervaring is eerder beperkt en de regels maken het er niet gemakkelijk op (zie verder).

Omdat België in de vorige wet over ontwikkelingssamenwerking voornamelijk sociale sectoren als prioritaire domeinen had geïdentificeerd, was het ook moeilijk om sterk in te zetten op blending. Investerings op basis van leningen in sociale sectoren, zeker in fragiele en lage-inkomenslanden, lagen immers minder voor de hand en hadden mogelijk ook een negatieve impact op de houdbaarheid van de schuld.

Céline Maertens van de Europese Commissie verklaart verveeld te zijn dat slechts een klein aantal grote lidstaten actief is op het gebied van blending. Kleinere lidstaten hebben minder mogelijkheden om mee te spelen bij grote investeringen in

publieke infrastructuurwerken, maar des te meer bij de ondersteuning van kmo's in ontwikkelingslanden. Het EUBEC-platform dient als forum om ervaringen uit te wisselen tussen landen onderling en met de Commissie, in de hoop meer synergiën te vinden in de nabije toekomst. België is vrij actief binnen dit platform, maar heeft weinig ervaring met blending, terwijl landen als Denemarken, Zweden en Nederland minder actief zijn op Europees beleidsniveau maar wel op het terrein en daar veelal werken via financiering van hun multilaterale partners.

WIE WIL OF KAN MEEDOEN IN BELGIË?

Om te begrijpen waarom zowel BTC als BIO tot nog toe niet hebben deelgenomen aan de grote blendingprojecten, draaien we de redenering om en gaan we na wat een ontwikkelingsagentschap moet doen om een Europees project uit te voeren. Volgens de procedures en praktische richtlijnen (PRAG³³) zijn er twee manieren om voor de EU een project uit te voeren: via een dienstencontract of via een subsidie. Na de verklaring van Parijs over de harmonisatie tussen donoren is daar een derde manier aan toegevoegd, namelijk de zogenaamde gedelegeerde samenwerking, die ergens tussen een dienst en een subsidie te situeren is³⁴.

Ofwel ligt het initiatief bij een uitvoerder, die een concreet voorstel doet voor een project en op basis van een analyse van de diensten van de Europese Commissie een subsidie of *grant* of gedelegeerde samenwerking toegekend krijgt voor de uitvoering. Ofwel ligt het initiatief bij de Commissie die een project uitwerkt en daarvoor een uitvoerder zoekt, die een contract voor uitvoering of dienstencontract sluit en daarvoor een betaling krijgt.

In het eerste geval zouden we kunnen spreken van een intentieverbintenis van de uitvoerder, in het tweede wordt dit een resultaatverbintenis. Het is duidelijk dat een uitvoerder van een project van het tweede type het risico voor een mislukking moet kunnen indekken en hiervoor dus een winstoogmerk moet hebben.

Voor het eerste type lanceert de Commissie ook wel projectoproepen, bij het tweede type worden aanbestedingen uitgeschreven om offertes op te vragen. Voor de projecten heeft de

Commissie sinds kort een nieuwe typeovereenkomst opgesteld, met de naam PAGODA. Deze gedelegeerde samenwerking met publieke agentschappen van Europese lidstaten wordt voortaan opgesplitst. Onder een vroeger typecontract heeft BTC al in verschillende sectoren en landen projecten uitgevoerd voor rekening van de EU, zoals op het gebied van energie en water in Rwanda en Burundi in het kader van het *EU Water Initiative* en het *EU Energy Initiative*.

BTC

BTC mag volgens de beheerovereenkomst geen winst beogen en kan dus geen reserve opbouwen om mogelijke tegenvallers te compenseren. Aangezien ontwikkelingsprojecten in se risicovol zijn en BTC voornamelijk een toegevoegde waarde ontwikkelt in fragiele landen, kan BTC dat risico niet zelf dragen. Bovendien wordt voor activiteiten voor derden expliciet gevraagd en onderzocht of de bijdrage van de Belgische staat niet gebruikt wordt om deze activiteiten te financieren. Dat is anders in bijvoorbeeld Duitsland, dat een bijkomend deel van 5% draagt van de beheerkosten van activiteiten die het Duitse ontwikkelingsagentschap GIZ³⁵ uitvoert voor derden. Daardoor is BTC niet in staat te concurreren met andere agentschappen die aan gedelegeerde samenwerking doen. En zelfs al zou dat het geval zijn, dan nog kan BTC het eigen risico niet indekken met eventuele winsten uit andere activiteiten. BTC is ook grotendeels zelf uitvoerder en draagt dus zelf het risico. Dat is niet het geval voor ontwikkelingsbanken die contractueel hun risico overhevelen naar de uitvoerders of de nationale overheid. BTC blijft daarentegen zelf aansprakelijk. In de praktijk kunnen dus enkel ontwikkelingsinstellingen die financiële risico's kunnen spreiden en garanderen volumieuze delegatieakkoorden ondertekenen, aan blending doen en intekenen voor *Trust Funds of Facilities*. Omdat dit bij BTC niet het geval is, blijft voorlopig enkel de optie voor een *Pillar Assessed Grant Agreement* over. Om in het blendingverhaal te stappen en in aanmerking te komen voor uitvoering van projecten met Europees hulpgeld, moet BTC een zogenaamd *six pillar assessment* ondergaan. Dit is een zeer uitvoerige scree-

ning van de financiële procedures. De organisatie moet de kosten van deze audit zelf dragen, wat voor een kleinere organisatie zeer duur is in verhouding met de kans op het binnenhalen van een EU-project.

BTC heeft weliswaar het assessment om grantfinanciering te kunnen beheer succesvol ondergaan in 2008 en opnieuw in 2015, maar kan het risico niet aan om delegatieakkoorden te sluiten. Hier moeten we voor de volledigheid wel opmerken dat BTC in theorie een specifieke poot zou kunnen oprichten voor dergelijke financiële activiteiten rond bijvoorbeeld het beheer van leningen, maar tot op heden is hier nog geen politieke draagkracht voor geweest. Misschien een idee om BTC een tweede adem te geven nu de nationale budgetten sterk afnemen? Maar dan moeten wel de nodige middelen voorzien worden om capaciteit op te bouwen en ervaring op te doen. AFD blijkt vragende partij om hierbij te helpen. Maar dan nog moet het geld voor de leningen die eraan gekoppeld worden, ergens vandaan komen.

BIO

BIO is opgericht voor het ondersteunen van de privésector in de ontwikkelingslanden. In theorie zou BIO kunnen meestappen in blendingprojecten, op voorwaarde dat het om een investering in een privéonderneming gaat. Dit is nu mogelijk in de nieuwe oriëntering van de blendingactiviteiten binnen de EU. Vroeger werden immers vooral publieke investeringen gesteund, maar in het nieuwe kader 2014-2020 is dat uitgebreid naar de sociale en de privé-non-profitsector. In de praktijk zijn zulke projecten echter nog niet uitgevoerd. Een bijkomend obstakel is de screening van financiële instellingen die de EU oplegt om te kunnen meewerken aan 'geblende' projecten, het hierboven beschreven 'six pillar assessment', dat voor een relatief kleine instelling als BIO een zware administratieve last betekent. BIO ziet dus geen mogelijkheid om mee te spelen zolang de Europese Commissie geen eenvoudiger manier voorstelt voor kleinere financiële instellingen, reële projecten in de privésector financiert door middel van blending en de administratieve last verlaagt.



EN NU?

Louter economisch gezien zijn er dus wel mogelijkheden voor blending door België en bovendien heeft België zich opgeworpen als verdediger van een aantal basiswaarden in de uitvoering van dit soort projecten: blending mag niet marktverstorend werken, moet sociale en milieunormen respecteren en voldoende controle en transparantie garanderen. Als organisaties in België ook terreinervaring in blending willen opbouwen en mede daardoor willen wegen op de praktische invulling ervan, is het tijd om na te denken over een strategie voor een

actieve participatie van België in blending. Daarbij moet duurzame ontwikkeling het uitgangspunt zijn en mogen niet de Belgische financiële belangen vooropstaan.

De meest concrete mogelijkheden zijn een hervorming van BTC, zodat de organisatie kan optreden als beheerder van gedelegeerde fondsen (PADA) of het oprichten van een fonds waar BTC en BIO leningen zouden kunnen afsluiten. Op die manier zouden de bestaande Belgische structuren actief deel kunnen uitmaken van wat de EU de komende tien jaar zal uitbouwen op het gebied van ontwikkelingssamenwerking.

BESLUIT

De Europese ontwikkelingssamenwerking zal de komende jaren duidelijk actief experimenteren met grote bedragen voor investeringen via innovatieve financiering. De impact in de partnerlanden blijft eigenlijk een gok. Het is niet duidelijk of het realistisch is om ODA te besteden om publieke leningen te verstrekken die eventueel op termijn zullen leiden tot een veelvoud van privé-investeringen. Maar het is een feit dat de 28 lidstaten hebben ingestemd met de beleidsteksten en dat de investeringsfaciliteiten met hun toegekende budgetten zijn opgericht. Het komt er dus voor België op aan enerzijds mee actief te zijn in deze sterk groeiende vorm van ontwikkelingsfinanciering, waarin heel waarschijnlijk grote bedragen zullen omgaan, en anderzijds een kritische stem te laten horen om bij te sturen, geleid door de principes van transparantie en coherentie.

Er blijven vragen bij blending. Is het werkelijk de bedoeling is om met Europese hulp de ontwikkelingssector van bepaalde Europese lidstaten te subsidiëren? Bestaan er geen andere mechanismen om te verzekeren dat de financiële instellingen van de lidstaten op een correcte manier leningen kunnen verstrekken? En wat is de rol van de privésector? Privébedrijven zijn

als uitvoerder van investeringsprojecten altijd al een partner geweest en dus is dit niets nieuws. Maar welke nieuwe bijkomende privémiddelen kan dit mechanisme voor ontwikkeling mobiliseren zonder dat dit een nieuwe strop voor de ontwikkelingslanden wordt? Hoe zorgen we ervoor dat de partnerlanden deze investeringen doen ten bate van hun bevolking en zich niet laten verleiden door lobbymachines (of erger) van ontwikkelingsbanken en privébedrijven? Is dit het gewenste financieringsmodel dat tegen 2020 meer dan 100 miljard euro in ontwikkelingshulp moet pompen? Of is dit maar de eerste stap en wordt het mechanisme zo bijgestuurd dat er voldoende toezicht op komt, dat de concurrentie tussen de deelnemers een gezonde sociale controle meebrengt en dat de concurrentie de juiste prijs mee bepaalt? We blijven ervan overtuigd dat blending, zonder revolutionair nieuw te zijn zoals soms wordt voorgesteld, mogelijkheden biedt om de privésector te betrekken bij ontwikkelingsinvesteringen, maar er is zeker meer werk nodig op het vlak van transparantie, controle en het vermijden van marktverstoring met duurzame ontwikkeling als ultiem doel. Dit is het standpunt dat België ook heeft verdedigd in de Europese discussies over blending.



- 1 https://ec.europa.eu/europeaid/policies/innovative-financial-instruments-blending_en
- 2 Europese Investeringsbank, voor meer info zie www.eib.org
- 3 Europese bank voor heropbouw en ontwikkeling, zie www.ebrd.org
- 4 http://ec.europa.eu/clima/publications/docs/blending_en.pdf
- 5 <http://ecdpm.org/publications/blending-loans-grants/>
- 6 Latin American Investment Facility (LAIF), Caribbean Investment Facility (CIF), Neighbourhood Investment Facility (NIF), Investment Facility for Central Asia (IFCA), Asian Investment Facility (AIF), Investment Facility for the Pacific (IFP), EU-Africa Infrastructure Trust Fund (ITF) – wordt binnenkort de African Investment Facility (AIF).
- 7 De verschillende instrumenten zijn: Development Cooperation Instrument (DCI), European Neighbourhood and Partnership Instrument (ENPI), European Development Fund (EDF), European Instrument for Democracy and Human Rights (EIDHR), Instrument contribution to Stability and Peace (IcSP), The Instrument for Nuclear Safety Cooperation (INSC)
- 8 http://ec.europa.eu/clima/publications/docs/blending_en.pdf
- 9 Document nr. COM/2011/0637 - <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=celex:52011DC0637>
- 10 http://www.consilium.europa.eu/uedocs/cms_Data/docs/pressdata/EN/foraff/146174.pdf
- 11 Raadsbesluiten (Doc Nr. 9241/15) 'A New Global Partnership for Poverty Eradication and Sustainable Development after 2015'
- 12 Uit een interview met een vertegenwoordiger van een lidstaat bij EUBEC, EU Platform for Blending in External Cooperation, de expertengroep over blending bij de Europese Commissie.
- 13 NIF (2013), AITF (2007-2014), LAIF en CIF (2013-2014). Dit gebeurde deels door de Europese Rekenkamer, zie voor dit verslag voetnoot 19
- 14 Céline Maertens is Development Cooperation Officer bij de Europese Commissie, DG DEVCO
- 15 https://ec.europa.eu/europeaid/sites/devco/files/addis-def_150702_v3.pdf
- 16 Het is ook niet duidelijk of dit slaat op de privésector uit de EU of in de partnerlanden. Hierover bestaat in heel het blending-verhaal nog grote onduidelijkheid.
- 17 Schatting uit gesprekken met een medewerker van DG DEVCO.
- 18 Specifieke referentie op p. 313, maar de gehele financiële samenwerking wordt behandeld vanaf p. 295.
- 19 http://www.oefse.at/fileadmin/content/Downloads/Publikationen/Editionen/Edition19.pdf?bcsi_scan_A53BB446C5999838=0&bcsi_scan_filename=Edition19.pdf
- 20 Het gaat hier om een eerste voorlopige projectie van gevolgen voor 2018 op basis van gegevens uit rapporteringen 2013 en zonder rekening te houden met de aanpassingen en tussentijdse evoluties in de ODA-berekeningen. België zou €26 M of 1,15 % meer ODA kunnen aanrekenen.
- 21 http://www.eca.europa.eu/Lists/ECADocuments/SRI4_16/SRI4_16_NL.pdf
- 22 Livia Fritz, Werner Raza, Manuel Schuler, Eva Schweiger. Export Promotion or Development Policy? A Comparative Analysis of Soft Loan Policies in Austria, Denmark, Germany and the Netherlands. Wenen, 2014
- 23 http://www.oefse.at/fileadmin/content/Downloads/Publikationen/Editionen/Edition19.pdf?bcsi_scan_A53BB446C5999838=0&bcsi_scan_filename=Edition19.pdf
- 24 'subsidised debt' <http://www.eurodad.org/files/pdf/53be74bf3eb41.pdf>
- 25 <http://www.eib.org/products/blending/index.htm>
- 26 http://www.ifc.org/wps/wcm/connect/topics_ext_content/ifc_external_corporate_site/cb_home/publications/publication_blended_finance



- 25 <http://www.ifc.org/wps/wcm/connect/45c23d804d9209fab2f8b748b49f4568/IFC+-Blending+Donor+Finance+for+Impact.pdf?MOD=AJPERES>
- 26 Zie <http://www.cdp.it/en/> voor meer info.
- 27 Fase 3 van het project via EIB-financiering (<http://www.eib.org/projects/pipeline/2010/20100613.htm>). Vorige fases werden ook met blending via FR en EIB ondersteund. Kost voor fase 1: 700 M\$, fase 2: 500M€ (https://en.wikipedia.org/wiki/Cairo_Metro_Line_3). EIB draagt 600 M€ bij en ook NIF draagt bij (https://ec.europa.eu/europeaid/sites/devco/files/leaflet-eu-blending-10.2841-748965-20150710_en.pdf)
- 28 Voor meer info over BIO, het Belgisch Investeringsfonds voor Ontwikkelingslanden, zie www.bio-invest.be
- 29 Voor meer info over BTC, het Belgische Ontwikkelingsagentschap, zie www.btcctb.org
- 30 Eigen berekeningen uit SECRETARIAT REPORT ON ODA LOANS IN 2012, List of individual loans. 16 sept 2014
- 31 Zie voor een volledige opsomming voetnoot 6
- 32 European Union platform for Blending in External Cooperation, zie <http://ec.europa.eu/transparency/regexpert/index.cfm?do=groupDetail.groupDetail&groupID=2852>
- 33 PRAG, Procedures and practical guide, meer info op https://ec.europa.eu/europeaid/funding/about-funding-and-procedures/procedures-and-practical-guide-prag_en
- 34 Onder gedelegeerde samenwerking kunnen we ook een aantal nieuwe initiatieven onderbrengen, zoals de financiële instrumenten ter promotie van rurale energie ElectriFI of landbouw AgriFI, die in essentie thematische fondsen zijn met een specifieke scope en waarbinnen kleinere agentschappen wel meer kansen zouden kunnen krijgen.
- 35 Bovenop de 7% die de Europese Commissie verstrekt.

REEDS VERSCHENEN MO*PAPERS

2015

- nov 2015: Het ei van Columbus voor ontwikkelingssamenwerking? (*Dirk Brems en Tina Tindemans*)
- okt 2015: Textielarbeidsters hebben sociale bescherming nodig (*Sarah Vandoorne*)
- okt 2015: De twijfelachtige kleuren van groen geld (*Gert Van Hecken en Kahlil Baker*)
- sep 2015: Zijn de opkomende landen nu gevestigde machten? (*Dries Lesage, Stijn Sintubin, Ng Sauw Tjhoi, Laurent Delcourt, Jef Van Hecken, Karin Debroey, Lien Verpoest*)
- apr 2015: Moeten kernwapens gewoon verboden worden? (*Tom Sauer*)
- apr 2015: Een TTIP van sluiert: meer vrijhandel dient de winst, niet de mensen (*Emiel Vervliet*)
- jan 2015: De ontwikkelingssamenwerking voorbij? (*Marcus Leroy*)

2014

- december 2014: Wet breekt nood, Toekomst voor rondtrekkende veehouders in Afrika? (*Koen Van Troos*)
- november 2014: #LuxLeaks (*Kristof Clerix / ICIJ*)
- oktober 2014: Nog steeds gelukkig getrouwd? Een gouden bruiloft in de ontwikkelingssamenwerking (*Gijs Justaert*)
- juli 2014: Wordt de geopolitieke kaart van het Midden-Oosten hertekend? (*David Crielkemans*)
- juni 2014: We zijn allemaal verschillend. U ook? (*Rachida Lamrabet*)
- mei 2014: Gouden tijden voor de rijken? (*Paul Krugman*)
- apr 2014: Kunnen voorbehoedmiddelen de wereld redden? (*Simon Calcoen*)
- mrt 2014: Gaan de groeilanden een diepe duik tegemoet? (*Pierre Salama*)
- feb 2014: Buitenlandse berichtgeving is dood, leve de mondiale journalistiek? (*Gie Goris*)
- feb 2014: Is Afghanistan klaar voor 2014? (*Thomas Ruttig*)
- jan 2014: Ligt Pakistan op het Arabisch schiereiland? (*Bruno De Cordier*)

2013

- dec 2013: Schept microkrediet slechts een illusie van ontwikkeling? (*Milford Bateman en Ha-Joon Chang*)
- sep 2013: Kan Afrika zijn ontwikkeling zelf financieren uit hogere belastingsopbrengsten? (*Mick Moore*)
- jun 2013: Is uw gsm goud waard?
- apr 2013: Wat weten we (niet) over het geweld in Oost-Congo? (*Koen Vlassenroot, Steven Spittaels, Kris Berwouts en Nadia Nsayi*)
- apr 2013: Bestaan de Zapatisten nog? (*François Hautart*)
- feb 2013: Kan rijst West-Afrika voeden? (*Saartje Boutsen en Jan Aertsen*)
- feb 2013: Hoe komt het dat Afrika de Millenniumdoelstellingen niet haalt? (*Dimitri Van den Meerssche*)

2012

- okt 2012: Genetisch gewijzigd voedsel als oplossing voor het hongerprobleem? (*Hielke Van Doorslaer*)
- sep 2012: Kan zwart-Afrika voedselzekerheid bereiken? (*UNDP*)
- sep 2012: What is the Rise of South-South relations about? (*Sanoussi Bilal*)
- apr 2012: Hoe inclusief is onze ontwikkelingssamenwerking? (*PHOS*)
- mar 2012: Brengen verkiezingen meer democratie in Congo? (*Mieke Berghmans en Nadia Nsayi*)
- mar 2012: Wat na Busan? (*Bert Jacobs*)
- mar 2012: Kan de politiek de ontwikkelingssamenwerking redden? (*Alex Duncan en Gareth Williams*)
- feb 2012: Wordt het precariaat een nieuwe sociale klasse? (*Guy Standing*)
- feb 2012: Waarheen met de revoluties in Egypte en Syrië? (*Brigitte Herremans, Pieter Stockmans en Majd Khalifeh*)

2011

- nov 2011: Kan armoede overwonnen worden? (*Abhijit Vinayak Banerjee en Esther Duflo*)
- nov 2011: Is India goed bezig? (*Jean Drèze en Amartya Sen*)
- nov 2011: Een keerpunt voor sociale bescherming wereldwijd? (*Gijs Justaert en Bart Verstraeten*)
- okt 2011: Heeft ontwikkelingshulp zijn tijd gehad? (*Marcus Leroy*)
- okt 2011: 7 billion: development disaster or opportunity? (*Hania Zlotnik and Fred Pearce*)
- sep 2011: Erkenning van de Palestijnse staat: een game changer? (*Brigitte Herremans*)
- jun 2011: Een uitweg uit de nieuwe voedselcrisis? (*Saartje Boutsen*)
- mei 2011: Is het einde van de bevolkingsgroei werkelijk in zicht? (*Ronald C. Schoenmaeckers*)
- apr 2011: Waarom gelijkheid beter is voor iedereen (*Richard Wilkinson en Kate Pickett*)
- mar 2011: Welke toekomst voor de ontwikkelingssamenwerking? (*Nemat Shafik*)
- feb 2011: Realiteit of mythe? Minerale rijkdom als motor van het geweld in het oosten van Congo (*Rachel Perks en Koen Vlassenroot*)

2010

- dec 2010: Heeft Congo kans van slagen? (*Tom De Herdt, Kristof Titeca en Inge Wagemakers*)
- nov 2010: Heeft de crisis het draagvlak van ontwikkelingssamenwerking ondermijnd? (*Tom De Bruyn en Ignace Pollet*)
- nov 2010: De laatste energiecrisis? Betekent piekolie het einde van de homo Petroliensis? (*Elias Verbanck*)
- sep 2010: Wat doet China in Afrika en Latijns-Amerika? (*John Vandaele en Marc Vandepitte*)
- sep 2010: De millenniumdoelstellingen: wachten op de grote doorbraak? (*Lonne Poissonnier en Rudy De Meyer*)



- jun 2010: Hoe goed zijn Brazilië, China en India in armoedebestrijding? (*Emiel Vervliet*)
- mei 2010: Why is poverty a human right crisis? (*Irene Khan and Steven Vanackere*)
- mei 2010: Wat is nu eigenlijk goed bestuur? (*Emiel Vervliet*)
- apr 2010: Is er Apartheid in het Heilige land? (*Korneel De Rynck*)
- mar 2010: Water zonder grenzen? Het regionaal belang van het Afghaanse water (*Benjamin Sturtewagen*)
- feb 2010: Wat met de Cubaanse revolutie na Fidel Castro? (*Marc Vandepitte*)
- feb 2010: Leidt klimaatverandering tot oorlogen? (*Harald Welzer en Jamie Shea*)
- jan 2010: Mogen we nog dieren eten in tijden van klimaat- en voedselcrisis? (*Jonathan Safran Foer en Louise Fresco*)

2009

- nov 2009: Spionage in het hart van Europa? (*Kristof Clerix*)
- nov 2009: Hebben de ngo's hun ziel verkocht aan de minister van Ontwikkelingssamenwerking? (*Jean Reynaert en Patrick Develtere*)
- okt 2009: Chaos in Afghanistan en Pakistan? (*Ahmed Rashid en Jef Lambrecht*)
- sep 2009: De 'Gele Reus' in ademnood? (*Samia Suys*)
- sep 2009: Is ontwikkelingshulp verantwoordelijk voor de armoede in Afrika? (*Dambisa Moyo en Kumi Naidoo*)
- jul 2009: Is dit de nieuwe kolonisering? (*International Food Policy Research Institute, The Economist, vertaling Emiel Vervliet*)
- jun 2009: Kan de G20 de wereld redden? (*Emiel Vervliet*)
- apr 2009: Hoezo, vrije meningsuiting? (*Ruddy Doom en Sofie Van Bauwel*)
- mar 2009: Hebben financiële speculanten 120 miljoen mensen honger laten lijden? (*Peter Wahl, vertaling en samenvatting door Emiel Vervliet*)
- mar 2009: What is the status of human rights in Iran? (*Shirin Ebadi*)
- feb 2009: Hoe zien wij Gaza? (*Ruddy Doom en Simone Korkus*)

2008

- dec 2008: Wat is waardig werk? (*Emiel Vervliet*)
- nov 2008: Betalen de armen de prijs van een slecht beleid? (*Saar Van Hauwermeiren*)

- okt 2008: Hoeveel armen zijn er nu eigenlijk? (*Emiel Vervliet*)
- okt 2008: Blinkt alle goud? (*Catapa*)
- jul 2008: Door welke lens kijken wij naar China? (*Kristof Decoster*)
- jun 2008: Heeft Congo iets aan zijn mijnen? (*Raf Custers*)
- jun 2008: Wie zorgt er voor een échte groene revolutie? (*Jan Aertsen en Dirk Barrez*)
- mei 2008: Kan onverschilligheid dodelijk zijn? (*Forum for African Investigative Reporters, vertaling en samenvatting: Emiel Vervliet*)
- mar 2008: Levert de traditie de oplossing? (*Bert Ingelaere*)
- feb 2008: Kunnen boeren de wereld redden? (*Saartje Boutsen*)
- jan 2008: Neemt de inkomensongelijkheid in de wereld toe of af? (*Emiel Vervliet*)

2007

- dec 2007: Waar de kassa altijd rinkelt? (*Internationaal Vakverbond, vertaling: Emiel Vervliet*)
- dec 2007: Is er leven na Kyoto? (*Simon Calcoen, Peter Tom Jones, Edith Vanden Brande en Alma De Walsche*)
- okt 2007: Zijn de EPA's levensgevaarlijk? (*Marc Maes*)
- sep 2007: Ligt de Afrikaanse hemel in Barcelona? (*Roos Willems, vertaling: Emiel Vervliet*)
- jun 2007: Hoe erg is het klimaat eraan toe? (*IPCC, vertaling: Emiel Vervliet*)
- jun 2007: Redt de minister van Financiën het klimaat? (*Aviel Verbruggen, vertaling: Emiel Vervliet*)
- jun 2007: Viva el populismo? (*Emiel Vervliet en Alma De Walsche*)
- mar 2007: Veertig jaar bezetting - Hoe lang nog? (*Ludo De Brabander & Brigitte Herremans*)

2006

- dec 2006: Hoe geglobaliseerd is de islam? (*Olivier Roy*)
- dec 2006: Zit de Congolese toekomst in de grond? (*Sara Frederix en John Vandaele*)
- nov 2006: Helpt onze hulp tegen honger? (*Saartje Boutsen en Jan Vannoppen*)
- nov 2006: Wil China de wereld overheersen? (*Jonathan Holslag*)

Al deze MO*papers kunnen gratis gedownload worden op www.MO.be/papers

